

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.
МЕЧНИКОВА
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПРАВОСУДДЯ

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ

Електронний методичний посібник
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 Право

ОДЕСА
2023

УДК 347.965(477)(072)

A288

Укладач:

С. В. Пілюк, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та правосуддя економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

О. М. Миколенко, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

В. В. Борщенко, адвокат, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та правосуддя економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою економіко-правового
факультету ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 10 від 26 червня 2023 р.*

Адвокатура України [Електронний ресурс] : електронний

A288 методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право / уклад.: С. В. Пілюк. – Одеса, 2023. – 77 с. – 0,9 МБ.

Методичний посібник підготовлений на основі робочої програми навчальної дисципліни «Адвокатура України», яка є вибірковою для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право. Методичний посібник містить опис змісту дисципліни, перелік питань та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та рекомендовану літературу до них, а також фабули задач та ситуаційних вправ, вирішення яких дозволить здобувачам опанувати практичні аспекти діяльності адвоката в Україні.

УДК 347.965(477)(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст навчальної дисципліни	7
Плани та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять	14
Методичні рекомендації до виконання самостійних завдань та критерії оцінювання	58
Питання до підсумкового контролю	64
Список рекомендованих джерел до вивчення курсу	68

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Адвокатура України», з одного боку, повинна озброїти здобувача знаннями про систему, завдання, організацію та діяльність адвокатури, а з іншого – знання повинні мати застосування до життєвих ситуацій.

Таке викладання певним чином позначається на стилі проведення практичних занять, які мають на меті:

- поглиблення і закріплення знань, одержаних здобувачами на лекціях з курсу, а також в ході самостійної роботи з підручниками, монографічною та нормативною літературою;
- опанування змісту нормативних джерел шляхом їх наукового тлумачення та в процесі застосування до конкретних життєвих ситуацій;
- одержання практичних навиків роботи шляхом складання юридичних документів.

Підготовка до практичних занять включає використання лекційного матеріалу; вивчення рекомендованої нормативної та наукової монографічної літератури: практичне застосування законодавства при вирішенні конкретних ситуацій, що виникають у зв'язку з діяльністю судових і правоохоронних органів; підготовку за пропозицією викладача доповідей, оглядів, наукових повідомлень тощо.

Основними формами роботи на практичних заняттях є: виступи з питань плану практичного заняття, які мають поєднувати виклад теоретичного матеріалу з аналізом відомої здобувачам практики застосування певних норм законодавства України; розв'язання запропонованих викладачем ситуаційних завдань; обговорення дискусійних питань теми: складання проектів юридичних документів, що пов'язані з функціонуванням судових органів; складання тестів.

Перевірка знань здійснюється на основі оцінювання повноти правильності виконання завдань. При оцінці усної відповіді здобувача, участі в обговоренні дискусійних питань, враховується здатність здобувача аргументувати власну позицію, викладати матеріал логічно та послідовно. Крім того, здобувач має

продемонструвати:

- належний рівень опанування теоретичного матеріалу, наведеного у навчальній та науковій літературі, а також у лекціях;
- чітке знання та вміння тлумачити норми Конституції України, законів України та підзаконних нормативно-правових актів, що регулюють адвокатську діяльність;
- при розв'язанні ситуаційних завдань, складанні проектів юридичних документів, здобувач повинен провести фактичний та юридичний аналіз обставин справи; обґрунтувати висновки посиланням на відповідні матеріальні та процесуальні норми законодавства України; прокоментувати використані правові норми.

Предметом курсу є основи організації та діяльності адвокатури в Україні.

З урахуванням права кожної людини на правову допомогу в ст.ст. 59, 131² Конституції України передбачено, що кожен має право на професійну правничу допомогу, кожен є вільним у виборі захисника своїх прав; для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура.

Тому метою даного курсу є опанування здобувачами знань з організації та діяльності адвокатури, вміння орієнтуватися у законодавстві під час захисту прав та законних інтересів та складання процесуальних документів, що використовуються адвокатом під час здійснення професійних обов'язків, аналіз діючого законодавства про адвокатуру та бачення перспектив розвитку. Вивчення цього курсу створює умови для формування наукового уявлення про систему адвокатури в Україні і закладає підґрунтя для здійснення практичної діяльності юриста-правозахисника.

Для досягнення цієї мети ставляться певні завдання:

- формування у здобувачів теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування норм чинного законодавства України в процесі правозастосовної діяльності;
- засвоєння категоріального апарату (адвокат, адвокатська діяльність, захист, представництво, адвокатська таємниця тощо);

- ознайомлення з правовим та організаційним забезпеченням адвокатів, адвокатських бюро та адвокатських об'єднань;
- з'ясування здобувачами основних прав адвоката, його помічника, процедури дисциплінарного провадження відносно адвокатів;
- визначення структури й повноважень органів адвокатського самоврядування;
- з'ясування загальних засад відносин адвокатської спільноти з органами юстиції та державного управління.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

сутність інституту адвокатури в Україні; засади організації та діяльності органів адвокатського самоврядування; правове регулювання діяльності адвокатів, основні гарантії; поняття та значення адвокатської таємниці; етичні основи діяльності адвоката; чинне процесуальне законодавство; основні інститути права та законодавства і їх взаємодію з суміжними галузями; статус та повноваження адвоката в цивільному, кримінальному, адміністративному та господарському процесах.

уміти:

аналізувати сучасний стан законодавства та практику його застосування щодо участі адвоката в якості представника та захисника прав і законних інтересів свого довірителя у будь-яких органах державної влади, правоохоронних органах, в будь-яких підприємствах, установах, організаціях, перед фізичними особами; у досудовому розслідуванні, судових процесах під час розгляду справ в першій, апеляційній та касаційній інстанціях; орієнтуватися у повноваженнях органів адвокатського самоврядування; застосовувати юридичну термінологію відповідно до її змісту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ.

Тема 1. Історія становлення адвокатури

Виникнення адвокатури та її розвиток у стародавні часи. Зародження адвокатської професії у зарубіжних країнах. Основні етапи та риси розвитку адвокатури на Україні. Формування адвокатури на Україні у XIV – XVI століттях. Судовий захист за Литовськими статутами. Регулювання адвокатської діяльності в проекті кодексу «Права, по котрым судится малороссийский народ». Запровадження адвокатури як самостійного правового інституту в результаті судової реформи 1864 р. Присяжні та приватні повірені. Організація адвокатури у радянський період історії України.

Тема 2. Поняття та сутність інституту адвокатури в Україні

Поняття адвокатури в Україні, її завдання та роль у суспільному житті. Правове регулювання діяльності адвокатури в Україні. Структура, значення та основні положення Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність". Конституційні основи здійснення правничої допомоги в Україні. Відносини адвокатури з Міністерством юстиції України, місцевими органами державного управління. Вимоги, що ставляться до осіб, які мають право займатися адвокатською діяльністю. Порядок отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Правове положення помічника адвоката. Права та обов'язки адвоката та його помічника. Оплата праці адвоката та його помічника. Проблеми надання безкоштовної правової допомоги за призначенням. Принципи та гарантії адвокатської діяльності. Поняття та види адвокатської діяльності. Підстави припинення адвокатської діяльності. Адвокатська таємниця, її правове значення. Поняття та види дисциплінарної

відповідальності адвоката.

Тема 3. Організація діяльності адвокатури в Україні

Організаційні форми діяльності адвокатури. Колегіальна адвокатська діяльність (адвокатські бюро та адвокатські об'єднання). Принципи організації та діяльності адвокатських об'єднань. Принцип верховенства права. Принцип незалежності та взаємовідносин між адвокатурою та органами влади та управління. Принцип конфіденційності та адвокатська таємниця. Принцип гуманізму та демократизму. Порядок реєстрації адвокатських об'єднань, їх правовий статус. З'їзд та конференція регіону адвокатів України як найвищі органи управління. Регіональні кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури як органи адвокатського самоврядування: їх завдання, порядок утворення, структура та повноваження. Дисциплінарна палата кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Правове становище Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури: завдання, порядок утворення, склад та повноваження. Ревізійна комісія адвокатів. Національна асоціація адвокатів України (НААУ): статус організації, порядок створення та функціонування. Спілки та асоціації адвокатів України.

Тема 4. Правовий статус адвоката. Індивідуальна адвокатська діяльність

Порядок та умови доступу до професії адвоката в Україні. Процедура складання кваліфікаційного іспиту. Порядок проходження стажування. Особливості статусу адвоката іноземної держави. Єдиний реєстр адвокатів України. Особливості оподаткування адвокатської діяльності. Особливості рекламування адвокатської діяльності.

Надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави. Складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру. Захист прав, свобод і

законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення. Надання правової допомоги свідку у кримінальному провадженні. Представництво інтересів потерпілого під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні. Представництво інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Надання правової допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань. Види діяльності, несумісні зі статусом адвоката: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.

Тема 5. Етичні основи діяльності адвоката

Поняття та значення правил адвокатської етики. Дія Правил адвокатської етики за предметом, колом осіб та в часі. Основні принципи адвокатської етики. Незалежність. Дотримання законності. Домінантність інтересів клієнта. Неприпустимість представництва клієнтів з суперечливими інтересами. Конфіденційність. Компетентність та добросовісність. Чесність та порядність. Повага до адвокатської професії. Культура поведінки. Обмежене рекламування діяльності адвокатів. Етичні норми відносин адвоката з клієнтами. Етика поведінки адвоката при відмові від подальшої роботи з клієнтом. Етичні норми взаємин між адвокатами. Етичні норми відносин

адвоката з судом та іншими учасниками судового процесу. Відповідальність адвоката за порушення Правил адвокатської етики. Дотримання норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності адвоката.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА.

Тема 6. Адвокат у кримінальному судочинстві

Конституційні основи здійснення адвокатом функції захисту від обвинувачення у кримінальному судочинстві. Процесуальне положення захисника у кримінальному процесі. Обов'язкова участь захисника у кримінальному процесі. Права та обов'язки адвоката. Формування правової позиції по справі. Участь адвоката у суді першої інстанції. Прийняття адвокатом доручення на ведення кримінальної справи. Порядок запрошення, призначення та усунення захисника від участі у справі. Відмова від захисника та його заміна. Обставини, що виключають участь адвоката у якості захисника у справі. Участь адвоката у досудовому слідстві та судовому розгляді кримінальної справи. Діяльність адвоката-захисника в апеляційному провадженні. Діяльність адвоката-захисника в касаційному провадженні. Правова позиція захисника у кримінальній справі. Колізія позицій захисника та підзахисного. Адвокат - представник потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача у кримінальному процесі.

Тема 7. Адвокат у цивільному процесі

Адвокат як представник інтересів фізичних та юридичних осіб у цивільному процесі. Його процесуальне положення. Прийняття доручення на ведення цивільної справи. Підготовка адвоката-представника позивача до участі в цивільній справі. Складання позовної заяви, її форма та зміст, порядок подання. Особливості представництва адвокатом інтересів відповідача. Заперечення проти позову. Зустрічний позов. Обставини, що

виключають участь захисника у цивільному судочинстві. Процесуальне становище адвоката у суді першої інстанції: підготовка матеріалів до порушення справи, завдання у підготовчій частині судового засідання, участь у розгляді справи по суті.

Процесуальна діяльність адвоката в апеляційному провадженні. Процесуальна діяльність адвоката в касаційному провадженні. Діяльність адвоката при перегляді цивільних справ за нововиявленими обставинами.

Тема 8. Адвокат у господарському судочинстві

Правові основи участі адвоката-представника у господарському судочинстві. Складання позовної заяви. Відгук на позов та зустрічний позов. Роль адвоката у досудовому врегулюванні господарських спорів. Повноваження адвоката-представника при розгляді господарських справ у суді першої інстанції. Доказування у господарському процесі. Участь адвоката у вирішенні господарських спорів при перегляді судових рішень вищими судовими інстанціями.

Тема 9. Адвокат у адміністративному судочинстві

Правові підстави та умови участі адвоката у адміністративному судочинстві. Повноваження адвоката як процесуального представника у адміністративному судочинстві. Документи, що підтверджують повноваження адвоката-представника. Участь адвоката у адміністративному суді першої інстанції та при перегляді судових рішень по адміністративних справах. Дії адвоката-представника з підготовки скарги у провадженні за винятковими обставинами та її подання до Верховного Суду.

Тема 10. Адвокат у конституційному судочинстві: реалізація функції представництва

Загальна характеристика конституційного провадження та його суб'єктів. Роль адвоката в конституційному процесі України, участь його у

підготовці справи до конституційного провадження. Клопотання в конституційному процесі: про затребування документів чи матеріалів, про виклик свідків та експертів, про допуск до участі в судовому процесі запрошених осіб. Змагальність у конституційному процесі. Особливості відводу суддів КСУ. Роль адвоката на стадії виконання рішень Конституційного Суду України.

Тема 11. Адвокат у Європейському Суді з прав людини

Правові засади захисту прав людини та основоположних свобод у Європейському Суді з прав людини. Право, що підлягає захисту за Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод. Право на правову допомогу за правом Європейської Конвенції. Правовий статус адвоката у ЄСПЛ. Діяльність адвоката на різних стадіях процесу ЄСПЛ.

Тема 12. Інститут адвокатури в Об'єднаному Королівстві Великобританії та Північної Ірландії та у США

Вивчення правових традицій та правових норм адвокатури Великобританії. Поняття, задачі, організація діяльності, вимоги до адвокатів, відмінності від адвокатури України. Поділ адвокатів на соліситорів (solicitor) та баристерів (barrister) як на дві різні й відокремлено врегульовані професії. Загальна характеристика діяльності адвокатів у різних частинах Об'єданого Королівства. Функції адвокатів під час кримінального та цивільного процесів.

Вивчення особливостей правових традицій адвокатури США. Застосування чотирьох термінів для позначення поняття «адвокат»: lawyer (в значенні «радник з питань права»), attorney (at law) (може перекладатися по-різному, залежно від контексту, в тому числі і як міністр юстиції США – Attorney General), barrister (адвокат, що виступає в суді); solicitor (повірений) та advocate (захисник, прибічник). Поняття, задачі, організація діяльності, вимоги до адвокатів, відмінності від адвокатури України. Особливості організації безкоштовної юридичної допомоги незабезпеченим та

малозабезпеченим громадянам США на федеральному рівні та на рівні штатів. Правові основи професійної етики адвокатів США. Основні віхи участі адвокатів у кримінальному та цивільному судочинстві Сполучених Штатів.

Тема 13. Адвокатура у Франції та Німеччині

Ознайомлення з історією розвитку адвокатури у Франції, розквіт адвокатських привілеїв у XIII-XIV ст., поділ майже до 1992 року юридичної професії адвоката, повіреного при трибуналі великого процесу й повіреного при торговельному трибуналі та об'єднання адвоката і юридичного радника фактично в єдину професію адвоката. Основні критерії та вимоги для отримання доступу до адвокатської практики у Франції. Роль адвокатів у кримінальному і цивільному процесах за французьким законодавством.

Загальна характеристика основних нормативних актів, які регулюють діяльність адвокатів у Німеччині. Особливості отримання юридичної освіти. У Німеччині не готують окремо адвокатів, а дають освіту так званим «унітарним юристам». Ознайомлення з організацією та діяльністю адвокатів за національним законодавством Німеччини.

ПЛАНІ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Практичне заняття 1

ТЕМА: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ АДВОКАТУРИ

Питання для обговорення:

1. Зародження адвокатури. Адвокатура в античній Греції та у Давньому Римі.
2. Виникнення і розвиток інституту адвокатури в Україні.
3. Адвокатура України після 1917 року.
4. Розвиток інституту адвокатури на землях Східної Галичини і Буковини до 1939р.
5. Правове регулювання адвокатської діяльності у 1962-1990рр. Створення Спілки адвокатів України.
6. Формування адвокатського корпусу в Україні після 1991 року.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

1. Судове представництво в Київській Русі у IX-XIII століттях та його характерні риси.
2. Правове регулювання адвокатської діяльності у період 1939-1962рр.
3. Адвокатура в Україні у 1917-1922 роках. Організаційні форми адвокатської діяльності у цей період.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачі ознайомлюються з виникненням та етапами розвитку інституту адвокатури у світі; дізнаються про судових ораторів Стародавньої Греції та Риму; вивчають друковані пам'ятки видатних адвокатів цих країн про

адвокатські професії та ораторське мистецтво. Окрему увагу здобувачі мають приділити історії української адвокатури: судовому представництву в Київській Русі у IX-XIII століттях та його характерним рисам; створенню професійної адвокатури в Україні, формуванню поняття «адвокат». Під час підготовки до практичного заняття, вони повинні ознайомитись з Пам'ятками права XIV-XVI століть; вимогами до осіб, які виявляли намір займатися адвокатською діяльністю у цей період; вивчають адвокатуру України періоду судово-правової реформи 1864 р., акцентуючи увагу на таких інститутах, як присяжні та приватні повірені: статус, організаційні форми діяльності, відповідальність. Здобувачі досліджують інститут адвокатури в Україні у 1917-1922 роках, у період 1931-1939рр., а саме: організаційні форми адвокатської діяльності у цей період, правове та фінансове становище об'єднань адвокатів, оплату праці адвокатів, організацію контролю за діяльністю адвокатів, дисциплінарну відповідальність адвокатів, а також знайомляться з нормативно-правовими актами, які регулювали діяльність адвокатури у зазначені періоди, та як змінювалось законодавство далі, і як ці зміни вплинули на розвиток інституту адвокатури в Україні.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Адвокатура України: уроки перших років самоврядності лабораторія законодавчих ініціатив. Київ, 2018. URL : https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf
2. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
3. Історія адвокатури України / за ред. Т. В. Варфоломеевої, О. Д. Святоцького. Київ: Либідь, 1992. 385 с.
4. Власов О. Адвокатура по-візантійськи. *Український адвокат*. 2008. № 3. С. 39-45.

5. Бакаянова Н. М., Храпенко О. О. Історія адвокатури України у запитаннях та відповідях, ілюстраціях та фотографіях : навч. посіб. Одеса, 2016. С. 8.
6. Адвокатура України : підручник : у 2 кн. / за заг. ред. С. Я. Фурси та Н. М. Бакаянової. Вид-во : Алерта. 2016. 920 с.
7. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс. Монографія. Фенікс. 2018. 385 с.
8. Святоцька О. В. Інститут адвокатури України: становлення та розвиток : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів. 2010. 16 с.
9. Погорецький М. А. Адвокатура України: підручник для студентів вищих закладів освіти. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
10. Філімоніхін В. Київська адвокатура на зламі епох: витоки, долі, репресії. Монографія. Серія «Регіональна історія адвокатури». Том 3. К. : КВІЦ. 2022. 644 с.

Практичне заняття 2

ТЕМА: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Питання для обговорення:

1. Конституційні основи здійснення правової допомоги в Україні.
2. Поняття та принципи адвокатури в Україні, її завдання.
3. Принципи адвокатської діяльності. Адвокатська таємниця, її правове значення.
4. Гарантії адвокатської діяльності.
5. Поняття та види адвокатської діяльності .
6. Адвокатський запит.
7. Надання адвокатом безоплатної правової допомоги.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати

доповідь з презентацію за однією із тем (на вибір):

1. Значення принципу незалежності в адвокатській діяльності.
2. Адвокатська таємниця.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Розглядаючи дану тему, здобувач повинен отримати знання щодо поняття та організації діяльності адвокатури в Україні, зрозуміти її завдання та визначити роль у суспільному житті. Для ефективної підготовки здобувач повинен буде ознайомитись з нормативними актами, головним серед яких безумовно є Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність". В даному законі закріплені загальні організаційні положення щодо адвокатури в Україні, а саме: вимоги, що ставляться до осіб, які мають право займатися адвокатською діяльністю; порядок отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; права та обов'язки адвоката та його помічника; принципи та гарантії адвокатської діяльності; поняття та види адвокатської діяльності; правове положення помічника адвоката; підстави припинення адвокатської діяльності; поняття та види дисциплінарної відповідальності адвоката; відносини адвокатури з Міністерством юстиції України, місцевими органами державного управління.

Здобувач повинен знати порядок отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: умови здачі кваліфікаційного іспиту, проходження стажування, внесення даних до Єдиного реєстру адвокатів України.

Окрім цих загальних питань організації адвокатури в Україні в рамках цієї теми у здобувача є можливість ознайомитись з досить проблемним та актуальним питанням сьогодення – оплата праці адвоката та його помічника; проблеми надання безкоштовної правової допомоги за призначенням.

У 2016 році Конституцію України було доповнено статтею 131², відповідно до якої: «Для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом. Виключно адвокат здійснює представництво іншої

особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.».

Також слід приділити особливу увагу питанню адвокатської таємниці; з якого та по який час вона діє; які питання входять в її предмет; яку інформацію слід відносити до адвокатської таємниці, а яку – до конфіденційної інформації; у чому різниця понять „адвокатська таємниця” та „конфіденційна інформація”; випадки, коли адвокатська таємниця може бути розголошена; її правове значення.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#top>
2. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02 червн. 2011 р. № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
3. Положення про помічника адвоката: Затв. рішенням Ради адвокатів України від 25.09.2015р. №113 із змін. та доп. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-109_5b597bee364e2.pdf
4. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Затв. рішенням Ради адвокатів України від 01.06.2018р. №80. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_pro_stajuvannya.pdf
5. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р. Адвокатура в Україні. К. : Юрінком Інтер, 2000.
6. Бочуляк Н. І. Принципи адвокатури як основоположні засади діяльності адвокатського самоврядування. *Вісник національного університету "Львівська*

політехніка". 2019. Вип.21. С.34-41.

7. Горбань Н. С. Гарантії адвокатської діяльності: поняття, генеза, значення. *Часопис Київського університету права*. 2018. №2. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Chkup_2018_2_58.pdf

8. Костін І. Адвокатська таємниця. Трагедія у 4 частинах. *Юридична Газета online*. 23.12.2016. № 51(549). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/advokatska-taemnicya-tragediya-u-4-chastinah.html>

9. Кузнєцова З. В. Конституційні обмеження прав та свобод людини і громадянина. *Матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова* (м. Одеса, 27-29 листопада 2019 р.) / відп. ред. А. В. Смітюх ; ред. кол. Н. Л. Кусік, А. В. Левенець, Т. В. Степанова та ін. Одеса: Фенікс, 2019. С. 43-46.

10. Меліхова Ю. О. Основні проблеми та напрями вдосконалення інституту адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку. *Європейські перспективи*. 2017. № 2. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/evpe_2017_2_27.pdf

11. Пілюк С. В. Кваліфікована юридична допомога як гарантія правового захисту. *Матеріали 73-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*, 28-30 листопада 2018 року. Одеса: Фенікс, 2018. С.56-58

Практичне заняття 3

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Питання для обговорення:

1. Організаційні форми діяльності адвокатів.
2. Правове положення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
3. Правове положення Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури: завдання,

порядок утворення, склад та повноваження.

4. Засади та завдання адвокатського самоврядування.
5. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України.
6. Організаційні форми адвокатського самоврядування.
7. Конференція адвокатів регіону.
8. Рада адвокатів регіону.
9. З'їзд адвокатів України.
10. Рада адвокатів України.
11. Дисциплінарна відповідальність адвоката.
12. Зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.
13. Припинення права на заняття адвокатською діяльністю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

В рамках підготовки до даного практичного заняття здобувач повинен розумітися на організаційних формах діяльності адвокатури, знати головні відмінності індивідуальної адвокатської практики від колегіальної адвокатської діяльності (адвокатські бюро та адвокатські об'єднання), володіти найважливішими принципами організації та діяльності адвокатських об'єднань (принцип верховенства права, принцип незалежності та взаємовідносин між адвокатурою та органами влади та управління, принцип конфіденційності та адвокатська таємниця, принцип гуманізму та демократизму).

Особливу увагу серед усіх питань цієї теми слід приділити порядку реєстрації адвокатських об'єднань, які необхідно подати документи для їх реєстрації та в які строки, яким нормативним документом регулюється ця процедура, визначити правовий статус адвокатських об'єднань.

Також слід розглянути правовий статус органів адвокатського самоврядування – регіональні кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури: їх завдання, порядок утворення, структура та повноваження. Здобувач повинен знати компетенцію та повноваження, організаційні основи роботи атестаційної та дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури. Правове становище Вищої кваліфікаційної комісії

адвокатури: завдання, порядок утворення, склад та повноваження.

Обговорення статусу Національної Асоціації адвокатів України: структура, членство, форми діяльності, формування та компетенція.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#top>

2. Правила адвокатської етики : Затв. Рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf

3. Статут недержавної некомерційної професійної організації "Національна асоціація адвокатів України": Затв. рішенням установчого з'їзду адвокатів України 17.11.2012р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut_naau.pdf

4. Положення про Раду адвокатів України: Затв. установчим з'їздом адвокатів України 17.11.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001418-12#Text>

5. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: Затв. рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017р. URL: <https://vkdkka.org/wp-content/uploads/2017/11/PolojennyaProVKDKA2017.pdf>

6. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: Затв. рішенням Ради адвокатів України №120 від 30.08.2014р. із змін. та доп. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-11-15-polozhennya-257_5a3933737f17a.pdf

7. Наджафлі Е. М. Основні організаційно-функціональні принципи здійснення адвокатської діяльності (відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"). *Юридичний бюлетень*. 2018. Випуск 8. С. 371-380. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/8_2018/55.pdf

8. Слива Л. М. Адвокатське самоврядування в Україні: проблеми та

перспективи розвитку. *Цивілістична процесуальна думка*. 2015. № 1. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2015_1_26.

Практичне заняття 4

ТЕМА: ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА. ІНДИВІДУАЛЬНА АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ.

Питання для обговорення:

1. Вимоги, що ставляться до осіб, які мають право займатися адвокатською діяльністю. Порядок отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю.
2. Набуття адвокатом іноземної держави права на заняття адвокатською діяльністю в Україні. Особливості статусу адвоката іноземної держави.
3. Правове положення помічника та стажиста адвоката.
4. Права та обов'язки адвоката та його помічника.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

1. Оплата роботи адвоката за надання правової допомоги в кримінальних справах за призначенням.
2. Оподаткування діяльності адвокатів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Підготовка здобувачів до даного практичного заняття вимагає перш за все ознайомлення з основними законодавчими актами, що регулюють правовий статус адвоката в Україні; вивчення Конституції України, Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», інших нормативних актів, що визначають права та обов'язки адвокатів.

Здобувачі мають проаналізувати права та обов'язки адвоката в Україні, вивчити детально перелік прав та обов'язків адвоката, зокрема щодо забезпечення конфіденційності, свободи професійної діяльності, недоторканності та інших аспектів їх професійного статусу; проаналізувати

практику застосування нормативно-правових актів щодо адвокатури.

Окрему увагу слід приділити питанням організації та функціонування в Україні адвокатів іноземних держав, визначити процедуру отримання ними права на здійснення адвокатської діяльності в Україні та вимоги до цієї діяльності

Здобувачі мають також проаналізувати особливості правового статусу у зарубіжних країнах, порівняти національні та міжнародні стандарти щодо статусу адвоката.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#top>
2. Правила адвокатської етики : Затв. Рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf
3. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: Затв. рішенням Ради адвокатів України №120 від 30.08.2014р. із змін. та доп. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-11-15-polozhennya-257_5a3933737f17a.pdf
4. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України : монографія / В.В. Заборовський. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с
5. Наджафлі Е. М. Основні організаційно-функціональні принципи здійснення адвокатської діяльності (відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"). *Юридичний бюлетень*. 2018. Випуск 8. С. 371-380. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/8_2018/55.pdf

Практичне заняття 5

ТЕМА: ЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Питання для обговорення:

1. Поняття та значення правил адвокатської етики.
2. Загальна характеристика принципів адвокатської етики.
3. Етичні норми відносин адвоката з клієнтами.
4. Етичні норми взаємин між адвокатами.
5. Етичні норми відносин адвоката з судом та іншими учасниками судового процесу.
6. Відповідальність адвоката за порушення Правил адвокатської етики.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

1. Втілення положень Кодексу поведінки європейських адвокатів до норм національного законодавства.
2. Адвокатська етика в мережі Інтернет.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Питання, які хвилюють сьогодні як адвокатів, так і суспільство, відносно адвокатури – це правила і стандарти адвокатської поведінки і професійної діяльності. У всьому світі така проблематика об'єднується терміном «адвокатська етика». Саме тому при законодавчому регулюванні питань адвокатської етики виникає багато проблем. При їх вирішенні зростає роль правових способів, які могли б удосконалити дані правила і стандарти адвокатом в своїй практичній діяльності.

Вивчаючи дану тему сьогодні, здобувачі мають ознайомитись та використовувати національну законодавчу базу, яка регулює діяльність адвокатури і питання адвокатської етики безпосередньо, а також звернути увагу на Загальний кодекс правил для адвокатів країни Європейського Співтовариства, який був прийнятий ще у жовтні 1988 року (останні зміни відбулися 2006р.). Глибока робота науковців і юристів знайшла своє

законодавче відображення в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», в якому зазначається, що в своїй професійній діяльності адвокат повинен строго дотримуватися законодавства України, міжнародних актів про права і свободи людини, правил адвокатської етики, бути завжди справедливим і принциповим, чесним і уважним до людей, строго охороняти адвокатську таємницю, завжди і скрізь берегти чистоту звання адвоката. Але, на жаль, не всі адвокати виконують всі ці перераховані вимоги закону.

Вказаним проблемам в юридичній літературі приділялася велика увага. Одну з перших спроб показати значення етичних вимог для правосуддя можна віднести до Коні А.Ф., який в етичності шукав спосіб «попередити нанесення шкоди суду», протиставити державній байдужості чуйне відношення до людини, впливати на розвиток дійсної і широкої людяності в суді.

Здобувачі мають засвоїти роль та значення адвокатської етики на сучасному етапі розвитку адвокатури в Україні, розкрити зміст поняття «адвокатська етика», дати правову характеристику певним правилам етики адвоката, а також визначити підстави і умови відповідальності за порушення етичних правил.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Правила адвокатської етики: Затв. рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf
3. Кодекс поведінки європейських адвокатів. Прийнятий на пленарній сесії Ради адвокатських асоціацій та правових товариств Європи 28 жовтня 1988 року із змін. та доп. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ\(ukr\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf)
4. Адвокатська етика. *Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск.* 2019. URL: https://kdka.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/voa-AE-2019-OBL_.pdf

5. Адвокатська етика в мережі інтернет. URL: http://unba.odessa.ua/wp-content/uploads/2016/04/Advokatska-etyka-merezhi-Internet_17_11_2018_2.pdf
6. Корнієнко І. В. Адвокатська етика у науковій спадщині Є. В. Васьковського. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 48. С. 461-467. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2163/Kornienko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Пілюк С. В. Етичні основи адвокатської діяльності. *Матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова, 27-29 листопада 2019 р.* Одеса: Фенікс, 2019. С.52-54.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС АДВОКАТА

Практичне заняття 6

ТЕМА: АДВОКАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Загальна характеристика правового статусу адвоката в кримінальному провадженні

Питання для обговорення:

1. Процесуальне положення захисника у кримінальному процесі.
2. Обов'язкова участь захисника у кримінальному процесі.
3. Права та обов'язки адвоката.
4. Участь адвоката у суді першої інстанції.
5. Порядок запрошення, призначення та усунення захисника від участі у справі. Відмова від захисника та його заміна.
6. Обставини, що виключають участь адвоката у якості захисника у справі.
7. Діяльність адвоката-захисника в апеляційному та касаційному провадженнях.
8. Правова позиція захисника у кримінальній справі. Колізія позицій захисника та підзахисного.
9. Адвокат – представник потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача у кримінальному процесі.

Практичне завдання:

Вирішення ситуаційних вправ:

Ситуація 1

Підзахисний Л. у конфіденційній бесіді з адвокатом Д. визнав себе винним у скоєнні злочину, проте відмовився визнавати себе винним перед слідством та судом. Підзахисний наполягав, що слідство не має необхідного об'єму доказів його вини; отже, він має шанс бути виправданим за вироком суду. Л. просив адвоката зайняти активну позицію з виявлення обставин, що вказують на його невинність, та допомагати йому правильно формулювати доводи під час провадження по кримінальній справі.

Чи законні інтереси Л.? Чи має адвокат підтримувати таку позицію підзахисного?

Ситуація 2

Обвинувачений Ф. відмовився від захисту. Проте, слідчий відповідно до ст.ст. 45, 47 КПК України призначив Ф. захисника. Призначеному захиснику – адвокату Н. обвинувачений Ф. пояснив, що не бажає ні захисту, ні захисника. На всі доводи адвоката щодо необхідності участі захисника в даній справі та захисту від обвинувачення в загалі, Ф. реагував відмовою від захисту, зазначаючи, що особисто проти участі адвоката Н. він не заперечує, але ніяких бесід із захисником він вести не буде.

Як має поводити себе адвокат в описаній ситуації?

Висловіть міркування стосовно процесуальної позиції, яку має зайняти захисник обвинуваченого Ф.?

Ситуація 3

Адвокат Б., здійснюючи захист підсудного Г. в захисній промові під час судових дебатів зазначила, що при доказаності обвинувачення кваліфікувати дії підсудного слід по ст.119 КК України, а не по ст. 115 КК України, за якою обвинувачений був підданий до суду. Підсудний Г. свою вину у скоєнні злочину не визнав та просив суд винести виправдувальний вирок.

Вироком суду Г. був визнан винним у скоєнні злочину, при цьому його дії

було перекваліфіковано зі ст. 115 на ст. 119 КК України, враховуючи доводи адвоката Б.

Г. оскаржив вирок до апеляційного суду. Судова палата з кримінальних справ апеляційного суду скасувала вирок суду 1-ої інстанції з підстав неповноти судового слідства та направила справу на новий розгляд.

Висловіть міркування стосовно колізії між правовими позиціями захисника і підзахисного.

Порушення яких саме норм законодавства України допущено адвокатом?

Ситуація 4

Адвокат П. за дорученням клієнта – ТОВ “Автомотоспорт” склав цивільний позов, відповідно до якого слідчий визнав ТОВ “Автомотоспорт” цивільним позивачем у кримінальній справі.

Проте, під час судового розгляду справи клієнт відмовився підтримувати цивільний позов, втративши інтерес до розгляду кримінальної справи. Адвокат за дорученням клієнта просив цивільний позов залишити без розгляду.

Після вступу вироку суду до законної сили, ТОВ “Автомотоспорт” знов звернулося до адвоката П. з проханням допомогти стягнути з засуджених сумми, що відповідає заподіяній шкоді.

Чи існує передбачена законом можливість допомогти клієнту?

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

У Конституції України за адвокатом закріплено здійснення функції захисту від обвинувачення у кримінальному судочинстві.

Здобувач має визначити процесуальне положення захисника у кримінальному процесі та відмінності від процесуального положення адвоката у цивільному судочинстві, знати права та обов'язки адвоката, порядок формування правової позиції по справі.

Законодавством передбачено шість обставин, при яких участь захисника у кримінальному процесі обов'язкова. Здобувач має знати всі зазначені випадки з посиланням на відповідні норми права.

Зазначаються особливості участі адвоката у суді першої інстанції.

Окремо приділяється увага таким питанням, як: прийняття адвокатом доручення на ведення кримінальної справи, порядок запрошення, призначення та усунення захисника від участі у справі, відмова від захисника та його заміна.

В ході практичного заняття здобувач має приділити увагу розгляду обставин, що виключають участь адвоката у якості захисника у справі, участь адвоката у досудовому слідстві та судовому розгляді кримінальної справи, здобувачі визначають основні повноваження та завдання адвоката-захисника під час участі в апеляційному провадженні, процесуальні строки подання апеляційної скарги, а також основні повноваження та завдання адвоката-захисника під час участі в касаційному провадженні, процесуальні строки подання касаційної скарги.

Звертається увага на те, якою має бути правова позиція захисника у кримінальній справі та що на неї впливає. Колізія позицій захисника та підзахисного, чим вона загрожує.

Визначення адвоката – представника потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача у кримінальному процесі.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змін. та доп. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ 254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268)

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012р. №4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

5. Про затвердження роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів при наданні правової допомоги клієнтам з різним процесуальним статусом в кримінальних провадженнях: Рішення Ради адвокатів України від 15.11.2019 р. №120. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-11-15->

r-shennya-rau-120_5def734362b20.pdf

6. Оверчук С. В. Відвід адвоката в кримінальному процесі внаслідок конфлікту інтересів. *Часопис національного університету "Острозька академія". Серія "Право".* 2018. № 1(17). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18osvki.pdf>

7. Святоцька В. О. Забезпечення своєчасного допуску адвоката до підзахисного як найважливіша гарантія реалізації права на правову допомогу в кримінальному процесі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція.* 2015. № 18. Т.1 С. 87-90

8. Тітко І. А. Конфлікт інтересів у кримінально-процесуальних правовідносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО.* 2014. Випуск 29. Т.2. С.201-204

Практичне заняття 7

ТЕМА: АДВОКАТ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Участь захисника в ході досудового розслідування

Питання для обговорення:

1. Участь адвоката при затриманні підозрюваного; під час надання пояснень, показань з приводу пред'явленої підозри підзахисному.

2. Роль та функції захисника при вирішенні питання про обрання міри запобіжного заходу. Порядок та підстави зміни запобіжного заходу під час досудового розслідування.

3. Участь адвоката при вирішенні питання про застосування заходів кримінального провадження (про відсторонення від посади, про арешт майна як заходу забезпечення кримінального провадження).

4. Способи (форми) участі адвоката в збиранні доказів в рамках кримінального провадження (захисник, представник потерпілого, представник юридичної особи тощо): опитування осіб, залучення спеціаліста, витребування документів, ініціювання питання перед органами досудового розслідування про проведення слідчих дій.

5. Оскарження адвокатом рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування.

6. Ознайомлення адвокатом з матеріалами кримінального провадження.

Практичне завдання:

Для отримання практичних навичок щодо написання процесуальних документів пропонується за вільною фабулою підготувати наступні документи:

1. Договір про надання правової допомоги (у кримінальному провадженні).

2. Клопотання про ознайомлення з матеріалами кримінального провадження.

3. Клопотання про побачення із підзахисним.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Під час підготовки до практичного заняття, здобувачі повинні дослідити стратегії та тактики захисту на стадії досудового розслідування, способи та форми збирання доказів захисником, подання адвокатських запитів, вимоги до адвокатського запиту; а також ознайомитись з процесуальними та тактичними можливостями захисника під час проведення слідчих дій; діяльність захисника під час обрання, зміни та продовження заходів забезпечення кримінального провадження; визначити поняття адвокатського досьє, співвідношення його із захисним досьє, право та обов'язок ведення адвокатського досьє захисником, вимоги до досьє. Умови відкриття матеріалів досудового розслідування. Особливості спеціального досудового розслідування.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top>

2. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування. Монографія. Х. : Юрайт, 2017. 408 с.

3. Гринюк В. О. Реалізація змагальності сторін щодо отримання доказів під час досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 2. С. 23-30. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vkc_2015_2_4.pdf

4. Процесуальні документи в кримінальному провадженні та кримінальному судочинстві / Петков С. та ін. К. : Професіонал, 2023. 200 с.

5. Сербіна А. Тактика захисту у справах, де проводились негласні слідчі (розшукові) дії. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. Ч. 1. 2015. № 12. С. 18–21; Ч. 2. 2016. № 3. С. 32–37.

6. Складання кримінальних процесуальних документів на стадії досудового розслідування : навч. посібник / Р. І. Благута, А.-М. Ю. Ангеленюк, Ю. В. Гуцуляк та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 384 с. URL : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3854/1/%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf>

7. Скрябін О. М. Участь адвоката при вирішенні питання про обрання підозрюваному, обвинуваченому запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2014. № 2. С. 143–148.

8. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні / Осауленко О. та ін. Вид-во : Центр учбової літератури, 2021. 140 с.

Практичне заняття 8

ТЕМА: АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Правові аспекти та процесуальні особливості участі адвоката у цивільному процесі

Питання для обговорення:

1. Адвокат як представник інтересів фізичних та юридичних осіб у цивільному процесі.
2. Участь адвоката у суді першої інстанції: підготовка доказів, обговорення правової позиції з довірителем. Складання позовної заяви, її форма та зміст,

порядок подання.

3. Особливості представництва адвокатом інтересів відповідача. Заперечення проти позову. Зустрічний позов.

4. Обставини, що виключають участь адвоката у цивільному судочинстві.

5. Процесуальне становище адвоката у суді першої інстанції: підготовка матеріалів до порушення справи, завдання у підготовчій частині судового засідання, участь у розгляді справи по суті.

6. Процесуальна діяльність адвоката в апеляційному та касаційному провадженнях.

Практичне завдання:

Вирішення ситуаційних вправ:

Ситуація 1

Громадянин Краснов В.І. заявив позов до громадянина Білова Т.О. про стягнення заборгованості в розмірі 1000 грн. При цьому, Краснов В.І. уклав угоду про надання правової допомоги з адвокатом Грачовим Т.Т., яким було здійснено весь комплекс необхідних процесуальних дій з представництва прав та законних інтересів Краснова В.І. в суді. Рішенням суду у зазначеній справі позов Краснова В.І. задоволено частково, вирішено з Білова Т.О. стягнути суму в розмірі 950 грн.

Однак, Краснов В.І. залишився незадоволеним рішенням суду та відмовився оплатити адвокату Грачову 5% розміру гонорару – відповідно до незадоволених 5% позовних вимог.

Проаналізуйте ситуацію на підставі Правил адвокатської етики, опишіть можливі дії адвоката в даній ситуації.

Ситуація 2

Адвокат Дорошенко В.В. виступав представником громадянки Граченко І.І. у цивільній справі за позовом Граченко І.І. до Стукаленко Л.Л. про визнання договору недійсним та стягнення суми збитків.

В судовому засіданні адвокат Дорошенко В.В., підтверджуючи свої повноваження на представництво інтересів клієнта, представив суду угоду про

надання правової допомоги, в якій було зазначений об'єм повноважень адвоката.

Адвокат-представник відповідача Плющенко Б.Б. звернув увагу суду на неможливість допущення Дорошенко В.В. до участі в справі, оскільки повноваження представника мають бути підтверджені нотаріально посвідченою довіреністю.

Проаналізуйте ситуацію на підставі цивільно-процесуального законодавства України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Вивчення цієї теми здобувач має розпочинати з визначення процесуального положення адвоката, його прав та обов'язків, які закріплені в цивільно- процесуальному кодексі України.

Окрема увага здобувачем має бути приділена стадії підготовки адвоката-представника позивача до участі в цивільній справі, документам, які підтверджують повноваження адвоката у цивільному процесі, складанню позовної заяви, її формі та змісту, порядку подання.

Також здобувач має зазначити особливості представництва адвокатом інтересів відповідача, розставити акценти щодо необхідних частин тексту заперечення проти позову та зустрічного позову.

Законодавець передбачив обставини, що виключають участь адвоката у цивільному судочинстві. Отже, здобувач має знати ці виняткові випадки з посиланням на відповідні нормативно-правові акти.

Процесуальне становище адвоката у суді першої інстанції: підготовка матеріалів до порушення справи, завдання у підготовчій частині судового засідання, участь у розгляді справи по суті.

Процесуальна діяльність адвоката в апеляційному провадженні: повноваження, завдання та строки.

Процесуальна діяльність адвоката в касаційному провадженні: повноваження, завдання та строки.

Діяльність адвоката при перегляді цивільних справ за нововиявленими

обставинами.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змін. та доп. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268>

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

2. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

4. Антонюк С. А. Діяльність адвоката у цивільному судочинстві України: монографія. Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2020. 266 с. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1480233>

5. Бек У., Добош З. Основні стадії доказової діяльності адвоката у цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право. Цивільне право і процес.* 2018. №1. С. 4-7. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/1/2.pdf>

6. Єфіменко М. Ю. Оформлення повноважень адвоката в цивільному процесі. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право.* 2014. Вип. 7. С. 181-188.

7. Немиш П. Адвокатське представництво у цивільному процесі на прикладі України та європейських країн. URL: <https://unba.org.ua/publications/4648-advokats-ke-predstavnictvo-u-civil-nomu-procesi-na-prikladi-ukraini-ta-evropejs-kih-krain.html>

8. Світлична Г. О. Адвокат у цивільному судочинстві: процесуальне становище, підстави та форми надання правової допомоги. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки.* 2016. Випуск 2. Т. 1. С. 99-103.

9. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія. Харків, 2020. 224 с.

Практичне заняття 9

ТЕМА: АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Участь адвоката у різних видах проваджень цивільного судочинства

Питання для обговорення:

1. Діяльність адвоката при розгляді справ у позовному провадженні.
2. Характеристика процесуальної діяльності адвоката при розгляді справ окремого провадження.
3. Особливості діяльності адвоката у наказному провадженні.
4. Особливості представництва інтересів клієнта у справах з іноземним елементом; у справах про оскарження рішень третейських судів та оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Практичне завдання:

Вирішення ситуаційних вправ:

Ситуація 1

Приморським районним судом міста Одеси розглядалась цивільна справа про усиновлення двох малолітніх дітей: Левчук О. 11.05. 2013 р. н. та Левчук Д. 13.08 2015 р. н. громадянами Ушаковим А. та Ушаковою І. Під час підготовчого засідання заявники у справі видали довіреність на ведення справи адвокату Семенюк К., оскільки їм терміново треба було відправитись за кордон.

Суддя відмовив у допуску адвоката як представника до участі у справі, зупинив провадження у справі до приїзду подружжя Ушакових, мотивуючи свої дії тим, що на цій стадії вони не можуть уже звертатись до суду з таким клопотанням.

Чи правомірні дії судді в цьому випадку? Дайте правову оцінку даній ситуації відповідно до норм чинного законодавства. У якому виді провадження розглядатиметься дана справа? У чому її особливості за участі адвоката?

Ситуація 2

28 березня 2023 року представник АТ «Обленерго» Тимофійчук О.О. звернувся до Київського районного суду міста Одеси з заявою про стягнення заборгованості за енергопостачання з Коваля К.А. в сумі 10000 грн. Суд,

аналізуючи заяву про стягнення заборгованості, вважає, що вона не відповідає встановленим вимогам ст. 163 ЦПК України, оскільки цю заяву про видачу судового наказу підписано особою, яка не має права її підписувати. Судом також встановлено з аналізу заяви те, що представник Тимофійчук О.О. не має правового статусу адвоката.

Яке рішення має постановити суд у даному випадку? Які вимоги до змісту та форми заяви про видачу судового наказу?

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Під час підготовки до практичного заняття, здобувачі повинні звернути увагу на особливості кожного провадження окремо. Так, при розгляді справ окремого провадження не захищається суб'єктивне матеріальне право особи, а встановлюються певні обставини – юридичні факти, від встановлення яких у особи виникне, зміниться або припиниться певне суб'єктивне право, але поза межами суду. Тому адвокат за такими категоріями справ повинен формулювати предмет доказування виходячи з мети, на досягнення якої спрямовано весь судовий розгляд.

Вважається доцільним також зупинитися на ролі адвоката в процесі доказування у наказному провадженні, яке за ЦПК України є самостійним видом цивільного судочинства. Наказне провадження – це спрощений вид провадження, оскільки при розгляді вимог, передбачених ст. 161 ЦПК України, відсутні усі ті стадії процесу, які проходить справа при звичайному розгляді (позовному провадженні). Слід зазначити, що не тільки характер вимоги має спричинювати видачу судового наказу, а можливість підтвердження заявленої вимоги безспірними доказами має впливати на владну реакцію суду щодо розглядуваного обов'язку боржника. Хоча це провадження є спрощеним, але йому притаманний процес доказування та доведення. Здобувачі мають звернути увагу, що в даному випадку процес доведення є скороченим, оскільки заявник тільки на підставі безспірних письмових доказів зобов'язаний довести наявність підстав для постановлення судового наказу.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 бер. 2004 р. № 1618-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

2. Настільна книга адвоката. Участь адвоката в цивільному судочинстві. Законодавство, постанови пленуму, узагальнення судової практики, інформаційні листи. Практичний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 448 с.

3. Петков С. Участь адвоката у цивільному судочинстві. Настільна книга адвоката. Вид. : ЦУЛ. 2020. 488 с.

4. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків : Право, 2020. 390 с.

5. Цивільне процесуальне право України : підручник / В. М. Коссака, Р. Я. Лемик, Ю. В. Навроцька, С. В. Сенник / за заг. ред. В. М. Коссака. Харків : Право, 2020. 752 с.

6. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі : монографія / М. В. Шпак. Харків : Право, 2020. 224 с.

Практичне заняття 10

ТЕМА: АДВОКАТ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Адвокат в нотаріальному процесі

Питання для обговорення:

1. Роль і функціональне значення участі адвоката при здійсненні представництва в нотаріальному процесі.

2. Особливості процесуальної діяльності адвоката при вчиненні окремих груп нотаріальних проваджень.

3. Адвокат на стадії виникнення нотаріальних правовідносин.

4. Участь та роль адвоката на стадії вчинення нотаріального провадження.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

1. Особливості професій нотаріуса і адвоката, можливості співпраці.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Слід звернути увагу здобувачів на той факт, що класифікацію суб'єктів нотаріальних процесуальних відносин вперше було надано українським вченим Фурсою С.Я., яка виділяє три групи суб'єктів нотаріального процесу. Представника (адвоката) вона відносить до осіб, які порушують або вступають у нотаріальне провадження з метою охорони прав та інтересів інших осіб.

Розпочинається нотаріальний процес із звернення особи до нотаріуса в усній чи письмовій формі. Адвокат може ступити у нотаріальний процес на будь-якому з етапів будь-якої зі стадій. У нотаріальному процесі адвокат може виступати замість особи, інтереси якої він представляє або виступати з цією особою паралельно. Здобувачі повинні знати особливості ведення переговорів з нотаріусом в присутності осіб і їх адвокатів, оскільки особи самі виражають свою волю, а адвокат найімовірніше є захисником інтересів і надає допомогу при формулюванні особою своєї позиції.

Крім того, здобувачам слід запам'ятати, що професійна культура адвоката у нотаріальному процесі включає в себе: юридичну компетентність фахівця, морально-етичні засади його діяльності, освіченість тощо, а також сюди варто віднести в тому числі і питання дотримання адвокатської етики та таємниці вчинюваних нотаріальних дій.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про нотаріат : Закон України від 2 вер. 1993 р. № 3425-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Затв. Наказом Міністерства юстиції України 22.02.2012р. № 296/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
4. Бондар І. В. Участь адвоката в нотаріальному процесі (посвідчення договорів). *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 139-143. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21_COM=2&I21

[DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Chkup_2015_1_35.pdf](http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/1._%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%94%D0%B2%D0%B0_%D0%9C._%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%A1pdf)

5. Бондарева М., Рабовська С. Деякі аспекти участі адвоката в нотаріальному процесі. *Юридичні науки*. 2020. № 1(112). С. 5-11. URL : http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/1._%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%94%D0%B2%D0%B0_%D0%9C._%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%A1pdf

6. Бондарева М., Рабовська С. Адвокат в нотаріальному процесі: функціональне значення і форми участі. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. Oxford, United Kingdom. 24 липня 2020. С. 39-42. URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/4130/4066>

7. Чижмарь К. Нотаріат та адвокат: особливості професій та можливості співпраці. *Юридична газета*. 28 серпня 2018. № 35 (637). URL : <http://notarius-svyatoshino.com.ua/publications/347-notariat-ta-advokat-osoblyvosti-profesii-ta-mozhlyvosti-spivpratsi.html>

Практичне заняття 11

ТЕМА: АДВОКАТ У ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Питання для обговорення:

1. Правові основи участі адвоката-представника у господарському судочинстві.
2. Складання позовної заяви. Відгук на позов та зустрічний позов.
3. Роль адвоката у досудовому врегулюванні господарських спорів.
4. Повноваження адвоката-представника при розгляді господарських справ у суді першої інстанції.
5. Доказування у господарському процесі.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

2. Особливості досудового врегулювання господарських спорів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Особливості участі адвоката в господарському судочинстві визначаються відмінностями самого господарського судочинства, розглядом справ про суперечки в господарських відносинах. У свою чергу, ці особливості характеризуються предметом судового розгляду (суперечки в господарських відносинах) і суб'єктним складом (юридичні особи, громадяни-підприємці).

Здобувачі мають звернути увагу на те, що участь адвоката у господарському судочинстві являє собою самостійний вид представництва та захисту інтересів особи під час розгляду спорів в суді стосовно:

- стягнення боргу та відшкодування збитків під час господарської діяльності;
- визнання права власності, захист порушених прав власника, витребування майна з чужого незаконного володіння;
- оскарження та зміна умов договору у випадках невиконання договірних зобов'язань сторін у сфері господарської діяльності.

Участь адвоката передбачається, як на підготовчій стадії розгляду справи в суді (надання усних і письмових юридичних консультацій), так і безпосереднього правового супроводу в судах першої, другої та третьої інстанцій.

Адвокати по господарських справах (господарських спорах) надають наступні види послуг: складання та аналіз договорів; представництво інтересів клієнта в судах різних інстанцій; складання позовів до господарських судів, скарг, клопотань, заяв, апеляцій тощо; досудове врегулювання господарських спорів; усна та письмова юридична консультація адвоката.

Доказами у господарському процесі є будь-які фактичні дані, на підставі яких господарський суд у визначеному законом порядку встановлює наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги і заперечення сторін, а також інші обставини, які мають значення для правильного вирішення господарського спору.

Ці дані встановлюються такими засобами: письмовими і речовими

доказами, висновками судових експертів; поясненнями представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі.

В необхідних випадках на вимогу судді пояснення представників сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі, мають бути викладені письмово.

Слід зазначити, що захист інтересів в господарському процесі буде ефективним тільки тоді, коли адвокат володіє глибоким знанням чинного законодавства і сформованої судової практики в різних галузях права.

Представництво в господарському процесі вимагає вміння логічно, грамотно і аргументовано будувати свої заперечення, швидко орієнтуватися в ситуації, що склалася, представити юридично обгрунтовані контраргументи у разі зміни позиції опонента.

Ефективна робота адвоката під час судового розгляду з господарських справ полягає в тому, щоб в поясненнях в концентрованому вигляді надати аналіз обставин справи з підтвердженням їх відповідності доказами, проаналізувати правовідносини сторін і правові норми, які регулюють ці правовідносини, висловити прохання до суду про задоволення позову або про відмову в позові.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змін. та доп. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. ст.59. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268)

[%D0%B2%D1%80#n5268](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268)

3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

4. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

5. Горещький О. Адвокат і медіатор – друзі навіки?. *Юридична газета online*. 06 лютого 2020. URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/advokat-i-mediator--druzi-naviki.html>

6. Канарик Ю. С. Проблеми процесуального представництва в господарському судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. №6. С. 146-148. URL: http://lsej.org.ua/6_2017/42.pdf

7. Савченко О. Досудове врегулювання господарських спорів. *Підприємництво, господарство і право. Господарське право і процес*. 2016. №6. С. 66-70. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/14.pdf>.

8. Святоцька В. О. Специфіка правового статусу адвоката та проблемні питання його участі в господарському процесі: аналіз українського законодавства й адвокатської практики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1(7). С. 38-42. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2015/11.pdf.

9. Фляжнікова Я. В. Чи торкнулась монополія адвокатури господарського процесу? *Право і суспільство*. 2018. №5. Частина 2. С. 62-67. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/5_2018/part_2/12.pdf.

Практичне заняття 12

ТЕМА: АДВОКАТ У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Питання для обговорення:

1. Правові підстави та умови участі адвоката у адміністративному судочинстві.
2. Участь адвоката у адміністративному суді першої інстанції.
3. Особливості участі адвоката при перегляді судових рішень по адмі

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацією за однією із тем (на вибір):

1. Особливості представництва неповнолітніх в адміністративному судочинстві.
2. Адвокат як суб'єкт доказування в адміністративному судочинстві при вирішенні податкових спорів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачу перш за все необхідно визначити процесуальне положення

адвоката, його права та обов'язки, які закріплені в Кодексі адміністративного судочинства України.

Вивчення даної теми вимагає від здобувача знати особливості підготовки адвоката-представника позивача до участі в адміністративній справі, знати документи, які підтверджують повноваження адвоката у адміністративному процесі, розуміти процедуру складання позовної заяви, її форму та зміст, порядок подання.

Також здобувачі мають розкрити такі питання, як: особливості представництва адвокатом інтересів відповідача, заперечення проти позову, зустрічний позов, процесуальне становище адвоката у суді першої інстанції адміністративного судочинства: підготовку матеріалів до порушення справи, завдання у підготовчій частині судового засідання, участь у розгляді справи по суті, процесуальну діяльність адвоката в апеляційному провадженні: його повноваження, завдання та строки, процесуальна діяльність адвоката в касаційному провадженні: його повноваження, завдання та строки.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змін. та доп. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. ст.59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268>

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

3. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

4. Єфіменко М. Ю. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. *Електронна бібліотека юридичної літератури Правознавець*. 2013. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/12199/%CC>

5. Захарченко Д. М. Особливості правового статусу адвоката як учасника адміністративних процесуальних правовідносин. *Наукова думка сучасності і майбутнього: Матеріали XXXIII всеукраїнської практично-пізнавальної*

інтернет-конференції. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/64-tridtsyat-tretya-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/839-osoblivosti-pravovogo-statusu-advokata-yak-uchasnika-administrativnikh-protseualnikh-pravovidnosin>

6. Капля О. Забезпечення права на правову допомогу як принцип адміністративного судочинства України. *Підприємництво, господарство і право. Адміністративне право і процес*. 2017. № 8. С. 107-111. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/8/23.pdf>

7. Маринів Н. А. Адвокат як суб`єкт доказування в адміністративному судочинстві України при вирішенні податкових спорів. *Právna veda a prax: výzvy moderných európskych integračných procesov*. 2015. 27-28 листопада. С. 146-149. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13058/1/Maryniv_146-149.pdf

8. Чудик Н. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С.77-82. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/7624/1/%d0%a7%d1%83%d0%b4%d0%b8%d0%ba%20%d0%9d..pdf>

Практичне заняття 13

ТЕМА: АДВОКАТ У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Адвокат у виконавчому провадженні

Питання для обговорення:

1. Підстави участі адвоката у виконавчому провадженні.
2. Процесуальне становище адвоката при примусовому вчиненні виконавчих дій.
3. Участь адвоката на різних стадіях виконавчого провадження.
4. Діяльність адвоката по захисту суб`єктивних прав, порушених при провадженні виконавчих дій.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати

доповідь з презентацію за темою:

1. Юридичний супровід виконавчого провадження в Україні.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Виконавче провадження – це завершальний етап правосуддя. Проте, не усі рішення суду виконуються добровільно, - навіть при наявності судового рішення, згідно якого відповідач зобов'язується вчинити ті чи інші дії на користь позивача. Тому і з'являється необхідність примусового виконання рішення суду органами державної виконавчої служби (ДВС) та приватними виконавцями.

Здобувачі повинні мати уявлення щодо порядку проведення виконавчого провадження, суб'єктів, які здійснюють цю процедуру. Слід зауважити, що адвокат у виконавчому провадженні – це професійна юридична допомога і гарантія захисту майнових прав та інтересів. Перш за все, адвокат надасть вичерпну інформацію щодо порядку і строків подання виконавчого листа до ДВС, державному виконавцю. Після аналізу обставини справи та наявних документів адвокат може надати правову оцінку конкретній ситуації і вибудувати індивідуальну тактику юридичного супроводу. У випадках, коли державний виконавець затримує виконавчий процес, адвокат складає скаргу на незаконні дії державного виконавця. Оскарження дій державного виконавця є гарантією прав фізичних і юридичних осіб і може прискорити процес виконавчого провадження. Як правило дії або бездіяльність державного виконавця можуть бути оскаржені до вищестоящої посадової особи або до суду.

Під час підготовки до практичного заняття, здобувачі мають ознайомитись з національним законодавством щодо порядку проведення виконавчого провадження та визначити роль адвоката на стадії виконання судового рішення.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про виконавче провадження : Закон України від 2 черв. 2016 р. № 1404-VIII/ URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
2. Виконавче провадження : навч. посібник (у схемах і таблицях) (електронне видання) / Ю. М. Юркевич, О. Б. Верба-Сидор, Н. М. Грабар та ін.

Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 600 с. URL : https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3221/1/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6_5-10-2020_%D0%91%D0%86%D0%91%D0%9B%20%281%29.pdf

3. Лубяна К. А. Участь адвоката у примусовому виконанні рішень у справах спрощеного провадження. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4. С. 341-344. URL : https://chasprava.com.ua/index.php/_journal/article/download/164/152/

4. Снідевич О. Проблемні питання представництва у виконавчому провадженні України. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. травень 2019. С. 93-96. URL : http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2019/3/part_1/21.pdf

5. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі : монографія. Харків : Право, 2020. 224 с. URL : https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17996/1/Shpak_2020.pdf

Практичне заняття 14

ТЕМА: АДВОКАТ У КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ ПРЕДСТАВНИЦТВА

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика конституційного провадження та його суб'єктів.
2. Роль адвоката в конституційному процесі України.
3. Участь адвоката у підготовці справи до конституційного провадження.
4. Процесуальна діяльність адвоката в конституційному провадженні: подання клопотань, пояснення правил поведінки у КСУ довірителю тощо.
5. Роль адвоката на стадії виконання рішень Конституційного Суду України.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати доповідь з презентацію за однією із тем (на вибір):

1. Форми звернення до Конституційного Суду України. Стадії конституційного провадження.

2. Особливості доказової діяльності адвоката у конституційному судочинстві.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Конституційне провадження має велике значення для утвердження режиму конституційної законності, оскільки способи ефективного захисту прав громадян безпосередньо пов'язані з рівнем правової культури і законності, на які Конституційний Суд може мати значний вплив. Така необхідність виявляється і в тому, що особливість положення Конституційного Суду в системі судової влади та своєрідність здійснюваного ним правосуддя накладають певний відбиток на статус адвоката як учасника конституційного судочинства.

Відповідно до ст. 70 Закону України «Про Конституційний Суд України», учасниками конституційного провадження є суб'єкт права на конституційне подання, конституційне звернення, конституційну скаргу (уповноважена особа, що діє від його імені) та орган або посадова особа, які ухвалили акт, що є предметом розгляду в Суді, а також залучені Судом до участі у розгляді справи органи та посадові особи, свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі та інші особи, участь яких необхідна для забезпечення об'єктивного і повного розгляду справи. Адвокат має право представляти інтереси у суді суб'єктів права на конституційне подання, конституційне звернення, конституційну скаргу, відповідно наділяється всіма правами учасника конституційного провадження. Адвокат має право: 1) знайомитися із матеріалами справи; 2) давати усні та письмові пояснення; 3) викладати свої думки з питань, що розглядаються; 4) ставити з дозволу головуючого запитання іншим учасникам конституційного провадження; 5) заявляти клопотання; 6) подавати заяви про відвід Судді; є) користуватися іншими правами, передбаченими Законом України «Про

Конституційний Суд України» та Регламентом Конституційного Суду.

Готуючись до практичного заняття, здобувачі повинні ознайомитись з зазначеними нормативними актами, а також звернути увагу, що особливість конституційного судочинства полягає в тому, що КСУ не ставить своїм завданням встановлення фактичних обставин справи, займаючись цим тільки в тій мірі, у якій ці обставини можуть вплинути на оцінку конституційності оспорюваного закону або окремих його положень. Тому завдання адвоката обмежується в цьому питанні наведенням переконливості правової та наукової аргументації своєї позиції, спробою допомогти Суду знайти оптимальне науково обґрунтоване рішення.

Таким чином, роль адвоката в конституційному процесі зводиться, в основному, до консультивання клієнта з питань права, тобто фактично до науково-дослідної роботи. Фактично адвокат, який бере участь у конституційному процесі, має узагальнити та вивчити правозастосовну практику, дослідити науково-практичні публікації з питань, що підлягають розгляду Конституційним Судом України у справі, зробити їх аналіз і довести обґрунтованість звернення до Суду.

Крім того, слід прийняти до уваги, що адвокат повинен враховувати й те, що захист конституційних прав і свобод у конституційному процесі реалізується не тільки через відстоювання прав конкретної людини, а й у формі захисту прав і свобод усіх осіб, стосовно яких може бути застосований оспорюваний правовий акт, тобто завжди захищаються публічні інтереси.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 лип. 2017 р. № 2136-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>

2. Регламент Конституційного Суду України : Ухв. на спец. пленарн. засіданні Конституційного Суду України Постановою Конституційного Суду України від 22 лют. 2018 р. № 1-пс/2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text>

3. Заборовський В. В. Особливості правового становища адвоката в

конституційному судочинстві. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. № 1. С. 109-117. URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=крас_2016_1_14

4. Пілюк С. В. Щодо розгляду індивідуальних конституційних скарг громадян органами конституційної юстиції. *Матеріали 71-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова* (23-25 листоп. 2016 р., м.Одеса) / відп. ред.: О.О. Нігреєва. О.: Астропринт, 2016. С. 50-53. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9039/1/50-52.pdf>

5. Развадовський В. І. Процесуальні права адвоката в конституційному провадженні: теорія та практика. *Збірник наукових статей*. 2018. С. 35-42. URL : <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/download/1158/1322>

6. Терлецький Д., Єзеров А. Здійснення права на конституційну скаргу: аналіз практики Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. 2018. № 5. С. 74-83. URL : <https://ccu.gov.ua/library/zdiysnennya-prava-na-konstytuciynu-skargu-analiz-praktyku-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny>

Практичне заняття 15

ТЕМА: АДВОКАТ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Питання для обговорення:

1. Правові засади захисту прав людини та основоположних свобод у ЄСПЛ.
2. Право на правову допомогу за правом Європейської конвенції.
3. Правовий статус адвоката у ЄСПЛ.
4. Діяльність адвоката на різних стадіях процесу Європейського суду з прав людини.

Практичне завдання:

Для докладнішого розгляду зазначених питань пропонується підготувати

доповідь з презентацію за однією із тем (на вибір):

1. Професійні права адвокатів у світлі практики Європейського Суду з прав людини.

2. Межі допустимої поведінки адвокатів під час здійснення ними професійної діяльності (на основі рішення ЄСПЛ у справі «Намазов проти Азербайджану» № 74354/13).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачам слід приділити увагу праву, що підлягає захисту за Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод. Адже існує низка критеріїв, яким має відповідати скарга до ЄСПЛ, щоб вважатись прийнятною. Ратифікувавши Європейську конвенцію з прав людини та прийнявши Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», Україна визнала юрисдикцію Суду з метою створення в схожих правовідносинах однорідної судової практики, узгодженої з європейською правовою системою, та зменшення кількості заяв до Європейського суду з прав людини.

Крім того, здобувачі мають приділити увагу практиці ЄСПЛ щодо окремих аспектів адвокатської діяльності: стосовно захисту порушених прав адвокатів, гарантій адвокатської діяльності.

Окремо, здобувачам слід прийняти до уваги, що Європейський суд з прав людини, на відміну від національних судів, не видає виконавчих листів, і особа не зобов'язана ні самостійно пред'являти рішення до виконання, ні будь-яким чином стимулювати таке виконання. Держава зобов'язана сама виконати рішення Суду на користь особи, звільнити її від такого обов'язку може лише письмова відмова особи отримати присуджену за рішенням суму.

Органами, що здійснюють виконання рішень ЄСПЛ є: відповідно до Положення про Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 року № 784, представництво України в ЄСПЛ під час розгляду справ про порушення Конвенції, координація виконання його рішень, а також інформування Комітету

міністрів Ради Європи про хід виконання рішень ЄСПЛ покладається на Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини; відповідно до Закону України "Про виконавче провадження" та Інструкцією виконання рішень ЄСПЛ покладено на відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; особливе місце в системі суб'єктів виконання рішень ЄСПЛ займає Державне казначейство України, оскільки відповідно до частини другої статті 6 Закону України "Про виконавче провадження" рішення про стягнення коштів з державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ виконуються виконуються органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) : ратиф. Законом України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#top
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
3. Балацька О. Р. Окремі проблеми забезпечення адвокатом права на захист в контексті практики Європейського суду з прав людини. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 1. С.8-15. URL : https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/1_2018_Balatska.pdf
4. Начос Р. Впровадження в Україні стандартів Європейського суду з прав людини щодо адвокатської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. Адвокатура. 2019. № 12. С. 329-333. URL : <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2019/12/61.pdf>
5. Підпалюк О. ЄСПЛ як механізм відновлення справедливості у кримінальному процесі. *Юридична Газети online*. № 7 (737)/ URL : <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/espl-yak-mehanizm-vidnovlennya-spravedlivosti-u-kriminalnomu-procesi.html>

6. Шевелюк Л. Підготовка адвокатом скарги до Європейського суду з прав людини. *Підприємництво, господарство і право*. Адвокатура. 2017. № 6. С. 205-209. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/6/47.pdf>

Практичне заняття 16

ТЕМА: ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ В ОБ'ЄДНАНОМУ КОРОЛІВСТВІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ ТА У США

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика адвокатури Об'єданого Королівства Великобританії та Північної Ірландії.
2. Вимоги до осіб, які прагнуть отримати статус адвоката у Великобританії.
3. Характеристика адвокатів у різних частинах Об'єданого Королівства.
4. Функції адвокатів під час здійснення ними професійної діяльності в кримінальному та цивільному процесах.
5. Адвокатура у Сполучених Штатах Америки: загальні положення.
6. Адвокатська діяльність у кримінальному та цивільному процесах в США.
7. Організація безкоштовної юридичної допомоги.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Становлення інституту адвокатури в сучасних розвинутих державах відбувалося протягом століть. Сьогодні найпрогресивнішими моделями функціонування адвокатури є моделі Великої Британії, Німеччини, Франції, США. Адвокатська діяльність сформувалася як незалежна професійна діяльність задля захисту, представництва і здійснення юридичної допомоги клієнтам.

Здобувачам слід прийняти до уваги, що серед напрямів адвокатської діяльності у світі виділяють: консультування, надання правової інформації, супровід діяльності фізичних і юридичних осіб, органів публічного управління,

підготовка заяв, скарг, правових документів, захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваних, обвинувачених, підсудних, засуджених, свідків у кримінальному провадженні, здійснення представництва інтересів потерпілих, фізичних і юридичних осіб у судах, здійснення правової допомоги в ході відбування кримінальних покарань тощо.

При цьому організація діяльності адвокатури в різних державах різниться. Зокрема у Великій Британії немає нормативно-правового акту, що б регламентував організацію адвокатури держави. При цьому, сформований у XII–XIV ст. поділ адвокатів Англії та Уельсу на дві основні групи – соліситорів і баристерів, наявний і сьогодні. Правовою основою організації діяльності цих двох груп адвокатів є королівські хартії (1845, 1872, 1903, 1909 та 1954 рр.), парламентські акти, урядові постанови тощо. Важливим джерелом адвокатського права є рішення судів.

Для низки країн англо-американської правової сім'ї вони становлять невід'ємну частину правового регулювання діяльності адвокатів. Норми адвокатського права у США беруть свій початок від справ “Міранда проти штату Аріizona”, “Брюер проти Вільямса”, “Гідеон проти Уейнтрайта” та інших.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Андрощук Г. О. Юридична освіта в США: проблеми професійної підготовки. С. 65-81. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/197251281.pdf>
2. Коробко О. Ю. Становлення та розвиток адвокатури у Великобританії. *Науково-дослідний інститут публічної політики і соціальних наук*. 2020. С. 19-21. URL : https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20200619/article/view/korobko/pdf
3. Личенко І. Загальні засади організації та функціонування адвокатури зарубіжних країн. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 1. Т. 7. С. 153-159. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/zagalni-zasadi-organizatsiyi-ta-funktsionuvannyaadvokaturi-zarubizhnih-krayin/pdf>
4. Роберт А. Холі Краці практики врядування правничої професії. URL :

https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/New-Justice_Report_Bar_Hawley_Feb_2017_UKR.pdf

5. Сміт Роджер Міжнародні стандарти надання правової допомоги: порівняльний аналіз. *Юридична Газета online*. № 12 (510). URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/-mizhnarodni-standarti-nadannya-pravovoyi-dopomogi-porivnyalniy-analiz.html>

Практичне заняття 17

ТЕМА: АДВОКАТУРА У ФРАНЦІЇ ТА НІМЕЧЧИНІ

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика інституту адвокатури у Франції.
2. Вимоги до французьких юристів для отримання допуску до адвокатської практики.
3. Роль адвокатів у кримінальному та цивільному процесах Франції.
4. Правове регулювання діяльності адвокатів у Німеччині.
5. Врядування органів адвокатури Німеччини.
6. Участь німецьких адвокатів у кримінальному та цивільному процесах.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачі повинні ознайомитись з основою правового регулювання адвокатури Німеччини - Федеральним положенням про адвокатуру 1959 р., що забезпечує комплексне врегулювання діяльності адвокатури в державі. Федеральне положення про оплату послуг адвокатів 1957 р. є базовим документом, що врегульовує фінансову складову взаємодії адвокатів із клієнтами.

Адвокатура в Німеччині має незалежну організаційну структуру та відіграє вагомий роль у системі правосуддя. Адвокати діють як самостійні суб'єкти підприємницької діяльності. Система адвокатури Німеччини основана на поєднанні реалізації державою в особі Земельного міністерства юстиції та вищих земельних судів контрольних функцій за адвокатською діяльністю із самоврядними повноваженнями адвокатських формувань (палати, правління,

президія, загальні збори як самоврядні органи).

У Франції адвокатура теж є важливим суб'єктом у системі правосуддя. Це інституційно відособлена організація з оптимальним організаційним устроєм, регламентацією діяльності, правилами здійснення професійної діяльності.

Слід зауважити, що система адвокатури Франції пройшла тривалий шлях становлення. На підставі правил, закладених ордонансом від 22 листопада 1882 р., французькі адвокати ділилися на два класи. Серед них розрізняли стряпчих (avoués) та адвокатів у вузькому значенні (avocats). Цей поділ був зумовлений особливостями судочинства – письмово-словесного (усного). Такий розподіл проіснував до 1992 р., коли набрали чинності поправки до Основного закону про статус адвокатів № 71-1130 від 31 грудня 1990 р. Особливістю адвокатури Франції є об'єднання адвокатів за судовими округами під контролем трибуналу вищої інстанції. Колегії (ордени) адвокатів діють як незалежні самоврядні утворення.

Реформи 2004–2005 рр. у Франції зумовили обов'язковість навчання в інституті судових наук (школі адвоката), що діє при регіональному центрі професійної підготовки. Така підготовка об'єднує роботу щодо набуття практичних навиків роботи адвоката, судді, представника юридичної професії, отримання знань щодо правового статусу адвоката, адвокатської етики, основних напрямів професійної роботи.

Джерела, рекомендовані до заняття:

1. Федеральне положення про адвокатуру : скл. 01.08.1959 р. *Федеральний вісник законів*. ч. 1. С. 3786. URL : <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>

2. Вільчик Т. Б. Системи органів адвокатського самоврядування в країнах Європейського Союзу: Італія, Німеччина, Франція. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 2 (5). С. 38-45. URL : <https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/Vilchyk5.pdf>

3. Вільчик Т. Б. Деонтологічні засади діяльності адвокатів: міжнародні стандарти та вітчизняне законодавство. *Вісник Одеської адвокатури*.

Спеціальний випуск: Адвокатська етика. 2019. С. 26-29. URL : <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18760/3/26-29-Odessa.pdf>

4. Личенко І. Загальні засади організації та функціонування адвокатури зарубіжних країн. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 1. Т. 7. С. 153-159. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/zagalni-zasadi-organizatsiyi-ta-funktsionuvannya-advokaturi-zarubizhnih-krayin/pdf>

5. Судейко Н. М. Організація адвокатури Німеччини і Франції. *Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого*. URL : http://www.rusnauka.com/26_SSN_2010/Pravo/71379.doc.htm

6. Терещенко В. В. Загальні засади організації та функціонування адвокатури в зарубіжних країнах та Україні: порівняльний аналіз. *Матеріали XI наукових читань, присв. В. В. Конейчикову (17 лист. 2021 р.)*. С. 161-164. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/21448/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BC%D0%B0%D1%82.%20%D0%A5%D0%86%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.%20%D1%87%D0%B8%D1%82.%2C%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B2.%20%D0%92.%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D1%94%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%83_%2817.11.2021%29_2022_p161-164.pdf

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Методичні рекомендації до написання доповіді

Доповідь – аналітичний огляд джерел інформації, і він повинен бути продуктивного типу, тобто містити творче осмислення джерел. Доповідь широко застосовується в навчальному процесі як спосіб оцінювання не тільки знань здобувача, а ще і його вміння опрацьовувати та аналізувати джерела інформації. Виконання здобувачем таких робіт стимулює творчі здібності та дозволяє повністю розкрити його потенціал до самостійної роботи.

Вимоги до написання доповіді:

- здобувач самостійно обирає серед запропонованих викладачем тем, які містяться після плану кожного практичного заняття;
- доповідь має бути написана українською мовою;
- повинна містити глибоке наукове дослідження, грамотна написана та акуратно оформлений (вирівнювання по ширині, без переносів);
- текстовий редактор – *Microsoft Word*, формат сторінки А4 (297x210 мм), орієнтація – книжкова, поля – 20 мм; гарнітура – *Times New Roman*, кегель – 14, міжрядковий інтервал – 1, стиль – *Normal*;
- наступний рядок – текст з абзацним відступом 1,25 см;
- обсяг повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть теми та містити всі необхідні структурні елементи (вступ, основну частину, висновки);
- посилання на літературу подається у тексті статті обов'язково у квадратних дужках, двома цифрами, де перше число означає порядковий номер у списку використаних джерел, друге – номер сторінки цитованої роботи. Наприклад: [2, с. 34];
- список використаних джерел під назвою «**Список використаної літератури**» (жирний шрифт, курсив, вирівнювання по центру, кегель 14) розміщується наприкінці тексту і повинен оформлятися відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

- література надається гарнітурою – *Times New Roman*, кеглем – 12, міжрядковий інтервал – 1, стиль – *Normal*;
- зазначення видавництва та загальної кількості сторінок для друкованих видань є обов’язковим.
- захист проходить на практичному занятті. Час виступу 5-7 хвилин. Перевіряється володіння матеріалом викладеним в доповіді та загальне розуміння теми доповіді. Оцінювання доповіді проводиться згідно наведеної методики у вказаному діапазоні балів;
- роздруковану роботу або електронний варіант оформленої презентації доповіді здобувач здає викладачеві, а у разі он-лайн навчання пересилає на електронну пошту викладача.

Критерії оцінювання різних видів робіт:

Вид роботи		Кількість балів
<i>Поточний контроль:</i>		
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань		від 0 до 4
- Підготовка доповіді з презентацією за темою на вибір (1 доповідь у межах одного змістового модулю)		від 0 до 5
- Підготовка проектів процесуальних документів		від 0 до 2
- Розв’язання ситуаційних вправ		від 0 до 2
Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає істотні помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.

	2 бали	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	3 бали	Здобувач приймає участь у практичному занятті; демонструє необхідний обсяг знань, дає правильні відповіді на запитання; проте без їх глибокого самостійного аналізу; наводить окремі приклади та пропозиції щодо основних питань; здатний публічно представити матеріал.
	4 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади та пропозиції щодо дискусійних питань; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Підготовка доповіді з презентацією	0 балів	Доповідь не виконано.
	1 бал	Здобувач зробив доповідь, виокремив основні положення кожного з джерел, але виклав їх у вигляді незв'язаних пунктів, не витримав вимог щодо обсягу роботи.
	2 бали	Здобувач в цілому правильно виокремив основні положення кожного з джерел, виклав у вигляді логічного матеріалу, проте використовує загальні фрази, не проводить аналізу викладеного матеріалу, не зробив узагальнюючих висновків, не оформив презентацію доповіді.
	3 бали	Здобувач опрацював основний обсяг необхідних джерел, виокремив положення, які стосуються теми роботи структурно об'єднав їх, проте не зробив ґрунтовного аналізу та власних висновків, не оформив презентацію доповіді
	4 бали	Здобувач опрацював та виокремив найголовніші положення з наявних джерел, логічно та ґрунтовно розкрив тему роботи, проявив достатній рівень аналітичних здібностей при роботі з нормативним та

		теоретичним матеріалом, надав власні висновки та пропозиції, оформив презентацію доповіді з достатнім інформаційним наповненням.
	5 балів	Здобувач проявив творчий підхід до розкриття теми роботи, продемонстрував високий рівень аналізу наявного матеріалу, активно застосовував порівняльно-правовий метод при розкритті теми, дійшов власних висновків та надав пропозиції щодо найбільш складних та проблемних питань теми, креативно та творчо підійшов до оформлення слайдів презентації.
Розв'язання ситуаційних вправ	0 балів	Здобувач ситуаційну вправу не виконав.
	1 бал	Здобувач розв'язав ситуаційну вправу, але недостатньо розкрив сутність, допускаючи при цьому суттєві неточності; відсутні сформовані уміння та навички дослідження і обґрунтування висновків; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач розв'язав ситуаційну вправу, у повній мірі демонструє володіння навичками наукового дослідження; виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації; із розглянутої проблеми робить чіткі вірні висновки. Здобувач виконує задачу, розв'язує ситуаційну вправу, проблемну ситуацію з творчим підходом, використовуючи нешаблонні фрази, демонструє розгорнуте, цікаве бачення, яке відрізняється власними роздумами, висновками; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
Підготовка та написання проектів процесуальних документів.	0 балів	Написання проектів процесуальних документів не виконано.
	1 бал	Здобувач демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел, не витримані всі необхідні вимоги до такого роду документів.
	2 бали	Здобувач підготував у письмовій формі процесуальний документ, у повній мірі демонструє володіння навичками здійснення такого роду завдань; виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної аналітичної інформації. Здобувач демонструє знання у повній мірі вимог, які ставляться

		до таких документів, дотримується форми, змісту документа, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
--	--	--

Розподіл балів за темами:

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Загальні засади діяльності адвокатури		
Тема 1. Історія становлення адвокатури.	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 2. Поняття та сутність інституту адвокатури	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 3. Організація діяльності адвокатури в Україні .	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 4. Правовий статус адвоката. Індивідуальна адвокатська діяльність.	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 5. Етичні основи діяльності адвоката	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Підготовка реферату за однією із запропонованих тем у межах змістового модулю		0 – 5
Змістовий модуль 2. Процесуальний статус адвоката		
Тема 6. Адвокат у кримінальному процесі (ч.1)	0 – 4 (опитування) 0 – 2 (4 ситуаційні вправи)	0 – 12
Тема 7. Адвокат у кримінальному процесі (ч.2)	0 – 4 (опитування) 0 – 2 (3 процесуальних документів)	0 – 10
Тема 8. Адвокат у цивільному процесі (ч.1).	0 – 4 (опитування) 0 – 2 (2 ситуаційні вправи)	0 – 8
Тема 9. Адвокат у цивільному процесі (ч.2).	0 – 4 (опитування) 0 – 2 (2 ситуаційні вправи)	0 – 8
Тема 10. Адвокат у цивільному процесі (ч.3).	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 11. Адвокат у господарському процесі	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 12. Адвокат у адміністративному процесі (ч.1).	0 – 4 (опитування)	0 – 4

Тема 13. Адвокат у адміністративному процесі (ч.2).	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 14. Адвокат у конституційному судочинстві: реалізація функції представництва.	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 15. Адвокат у Європейському суді з прав людини.	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 16. Інститут адвокатури в Об'єднаному Королівстві Великобританії та Північної Ірландії та у США	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Тема 17. Адвокатура у Франції та Німеччині.	0 – 4 (опитування)	0 – 4
Підготовка реферату за однією із запропонованих тем у межах змістового модулю		0 – 5
Загалом сума балів		0 - 100

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМОКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Історичні етапи формування та розвитку інституту адвокатури в світі.
2. Історичний шлях розвитку української адвокатури до 1917 р.
3. Розвиток інституту адвокатури з 1917 року. Основні нормативні акти, що регулюють діяльність адвокатури в цей період.
4. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності.
5. Поняття інституту адвокатури та роль адвокатів у здійсненні правосуддя.
6. Принципи діяльності адвокатури за Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: загальна характеристика.
7. Принцип конфіденційності адвокатської діяльності у практиці Європейського суду з прав людини.
8. Принцип уникнення конфлікту інтересів у діяльності адвокатури: національне правове регулювання та міжнародні стандарти.
9. Право на професійну правничу допомогу як елемент права на захист особи.
10. Доступ до професії адвоката в Україні: вимоги та обмеження, процедура складання кваліфікаційного іспиту.
11. Доступ до професії адвоката в зарубіжних країнах: основні моделі та загальна характеристика.
12. Особливості статусу адвоката іноземної держави при занятті адвокатською діяльністю в Україні.
13. Стажист адвоката. Порядок проходження стажування в Україні.
14. Гарантії адвокатської діяльності: міжнародні та національні стандарти.
15. Професійні права та обов'язки адвоката в Україні: класифікація, загальна характеристика та проблеми реалізації.
16. Професійні права та обов'язки адвокатів у зарубіжних країнах: порівняльно-правова характеристика.
17. Види адвокатської діяльності в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правова характеристика.
18. Правовий статус помічника адвоката: права та обов'язки.
19. Особливості юридичної відповідальності адвоката в Україні.

20. Самоврядування адвокатської професії. Міжнародно-правові стандарти з питань адвокатського самоврядування.
21. Системи органів адвокатського самоврядування у зарубіжних країнах: основні моделі та порівняльно-правова характеристика.
22. Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури України: порядок формування, структура та повноваження.
23. Підстави та порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, види дисциплінарних стягнень в Україні.
24. Міжнародні стандарти в сфері дисциплінарної відповідальності адвоката.
25. Стадії дисциплінарного провадження щодо адвоката в Україні: загальна характеристика процедур та прав учасників.
26. Види дисциплінарних стягнень, які застосовуються до адвокатів в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правова характеристика.
27. Система органів адвокатського самоврядування в Україні: види та розподіл компетенції.
28. З'їзд адвокатів України: статус, повноваження, порядок роботи.
29. Рада адвокатів України. Порядок формування та повноваження.
30. Рада адвокатів регіону. Порядок формування та повноваження.
31. Ревізійні комісії адвокатури: види, порядок формування та повноваження.
32. Конференція адвокатів регіону: статус, повноваження, порядок роботи.
33. Національна асоціація адвокатів України: завдання, порядок формування, структура, компетенція.
34. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання як організаційно-правові форми діяльності адвокатури України: порядок реєстрації та організації роботи.
35. Договір про надання правової допомоги: предмет, права і обов'язки сторін, форма, строк.
36. Підстави та правові наслідки відмови в укладенні договору про надання правової допомоги.
37. Загальна характеристика Правил адвокатської етики України, правові

наслідки їх порушення.

38. Поняття та предмет адвокатської таємниці. Гарантії забезпечення адвокатської таємниці за законодавством України.
39. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах.
40. Особливості рекламування адвокатської діяльності в Україні та зарубіжних країнах.
41. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України.
42. Юридична відповідальність адвоката за порушення Правил адвокатської етики в Україні.
43. Повноваження адвоката під час розгляду кримінальних справ у судах різних інстанцій.
44. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні.
45. Порядок призначення, обрання, тимчасового призначення захисника.
46. Відмова адвоката від здійснення захисту. Відмова від захисника та його заміна у кримінальному провадженні.
47. Поняття, сутність та основні елементи тактики захисту. Принципи тактики та методики захисту.
48. Процесуальні гарантії діяльності адвоката в кримінальному провадженні.
49. Принцип незалежності адвокатури та його правові гарантії.
50. Особливості участі адвоката у процедурі медіації в Україні та зарубіжних країнах.
51. Адвокатський запит: сутність та значення.
52. Захист професійних прав та інтересів адвокатів в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз.
53. Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні: статус, компетенція, порядок організації роботи.
54. Інститут безоплатної правової допомоги: правова природа та особливості адміністрування.
55. Системи безоплатної правової допомоги у зарубіжних країнах: моделі та загальна характеристика.

56. Особливості оподаткування адвокатської діяльності в Україні.

57. Адвокатура Великобританії.

58. Адвокатура США.

59. Адвокатура Франції.

60. Адвокатура Німеччини.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Нормативний матеріал

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змін. та доп. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. ст.59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n5268>
2. Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 року щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 КПК України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012р. №4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001р. № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
7. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 лип. 2005 р. № 2747-X. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
8. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
9. Кодекс поведінки європейських адвокатів. Прийнятий на пленарній сесії Ради адвокатських асоціацій та правових товариств Європи 28 жовтня 1988 року із змін. та доп. URL : [https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ\(ukr\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/kodeks_povedinky_yevropeyskykh_advokativ(ukr).pdf)
10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
11. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011р. № 3460-

VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

12. Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003р. №8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-03#top>

13. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги : нова редакція : Затв. рішенням Ради адвокатів України від 12 квіт. 2019 р. № 41, із змін. внесеними рішенням Ради адвокатів України від 29 квіт. 2022 р. № 45. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2022-04-29-polozhennya-45_633e90df08231.pdf

14. Правила адвокатської етики: Затв. Рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09 червн. 2017р. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf

15. Положення про комісію з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги : Затв. рішенням Ради адвокатів України від 15 груд. 2017 р. № 281. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr281871-17#Text>

16. Статут недержавної некомерційної професійної організації "Національна асоціація адвокатів України": Затв. рішенням установчого з'їзду адвокатів України 17.11.2012р. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshidokumenty/statut_naau.pdf

17. Положення про Раду адвокатів України: Затв. установчим з'їздом адвокатів України 17.11.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001418-12#Text>

18. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: Затв. рішенням звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017р. URL: <https://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/11/PolojennyaProVKDKA2017.pdf>

19. Положення про помічника адвоката: Затв. рішенням Ради адвокатів України від 25.09.2015р. №113 зі змін. та доп. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-07-25-polozhennya-109_5b597bee364e2.pdf

20. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю :

Затв. рішенням Ради адвокатів України від 01.06.2018р. №80. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_pro_stajuvannya.pdf

21. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: Затв. рішенням Ради адвокатів України №120 від 30.08.2014р. із змін. та доп. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2017-11-15-polozhennya-257_5a3933737f17a.pdf

22. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р. *Адвокатура в Україні*. К: Юрінком Інтер. 2000.

23. Про затвердження роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів при наданні правової допомоги клієнтам з різним процесуальним статусом в кримінальних провадженнях: Рішення Ради адвокатів України від 15.11.2019 р. №120. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-11-15-rshennya-rau-120_5def734362b20.pdf

Основна література:

1. Антонюк С. А. Діяльність адвоката у цивільному судочинстві України: монографія. Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2020. 266 с. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/1480233>

2. Бакаянова Н. М. Безоплатна правова допомога в Україні: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2023. 37 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/24655>

3. Булеца С. Б., Бисага Ю. М., Заборовський В. В. Правовий статус адвоката: проблеми теорії та практики. Монографія. К. : ВД «Гельветика», 2019. 650 с.

4. Вереша Р. В., Якуба Г. О. Кваліфікаційний адвокатський іспит. Теоретична частина : навч.-практ. посіб. Вид. 5-те, перероб. та доповн. Київ : Алерта, 2022. 532с.

5. Зейкан Я. П. Методика захисту в окремих категоріях кримінальних справ за КПК 2012 року. Х.: Коваленко О. В., 2013. 376 с.

6. Організація адвокатури та адвокатська діяльність : навчальний посібник для

підготовки до комплексного іспиту. / Т. Б. Вільчик та ін. Харків : Право, 2021. 448 с. URL : https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/523/3_Organizacija_a_vokaturi_vnutri.pdf

7. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого; за ред.: І. Є. Марочкін. Х. : Право, 2013. 448 с.

8. Шиян А. Г. Конспект лекцій з дисципліни «Адвокатура України». Дніпро, 2019. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kpd/11.pdf>

9. Яновська О. Г. Кримінальне провадження: процесуальні документи захисту: посібник. К. : Прецедент, 2013. 160 с.

Додаткова:

1. Адвокатська етика в мережі інтернет. URL : http://unba.odessa.ua/wp-content/uploads/2016/04/Advokatska-etyka-merezhi-Internet_17_11_2018_2.pdf

2. Адвокатська етика. *Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск.* 2019. URL : https://kdka.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/voa-AE-2019-OBL_.pdf

3. Бек У., Добош З. Основні стадії доказової діяльності адвоката у цивільному процесі. *Підприємництво, господарство і право. Цивільне право і процес.* 2018. №1. С. 4-7. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/1/2.pdf>

4. Горбань Н. С. Гарантії адвокатської діяльності: поняття, генеза, значення. *Часопис Київського університету права.* 2018. №2. URL : file:///C:/Users/User/Downloads/Chkup_2018_2_58.pdf

5. Горецький О. Адвокат і медіатор – друзі навіки?. *Юридична газета online.* 06 лют. 2020. URL : <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/advokat-i-mediator--druzi-naviki.html>

6. Демчина Т. Ю. Організаційно-правові засади реалізації принципу незалежності адвокатури: дис...д-ра філософії : 081. Харків. 2020. 270 с. URL : http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/DemchinaT/d_DemchinaT.pdf

7. Єфіменко М. Ю. Правовий статус адвоката в адміністративному

- судочинстві. *Електронна бібліотека юридичної літератури Правознавець*. 2013. URL : <http://pravoznavec.com.ua/period/article/12199/%CC>
8. Захарченко Д. М. Особливості правового статусу адвоката як учасника адміністративних процесуальних правовідносин. *Наукова думка сучасності і майбутнього*: Матеріали XXXIII всеукраїнської практично-пізнавальної інтернет-конференції. URL : <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/64-tridtsyat-tretya-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/839-osoblivosti-pravovogo-statusu-advokata-yak-uchasnika-administrativnikh-protsestualnikh-pravovidnosin>
9. Зейкан Я. П. Адвокат: навички професії: практ. посіб. 2-ге вид., стер. К. : КНТ: Вид. Ліпкан О.С., 2011. 788 с.
10. Зейкан Я. П. Адвокат: кримінальні справи: метод. поради: у 2 ч. К. : Дакор, 2012. 728 с.
11. Зейкан Я. П. Адвокат: цивільні справи: метод. поради. К. : Дакор: Світ книг, 2012. 688 с.
12. Канарик Ю. С. Проблеми процесуального представництва в господарському судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. №6. С. 146-148. URL : http://lsej.org.ua/6_2017/42.pdf
13. Капля О. Забезпечення права на правову допомогу як принцип адміністративного судочинства України. *Підприємництво, господарство і право. Адміністративне право і процес*. 2017. № 8. С. 107-111. URL : <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/8/23.pdf>
14. Корнієнко І. В. Адвокатська етика у науковій спадщині Є.В. Васьковського. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 48. С. 461-467. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/2163/Kornienko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Маринів Н. А. Адвокат як суб'єкт доказування в адміністративному судочинстві України при вирішенні податкових спорів. *Právna veda a prax: výzvy moderných európskych integračných procesov*. 2015. 27-28 листопада. С. 146-149. URL : [http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13058/1/Maryniv_146-](http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13058/1/Maryniv_146-149.pdf)

149.pdf

16. Меліхова Ю. О. Основні проблеми та напрями вдосконалення інституту адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку. *Європейські перспективи*. 2017. № 2.

17. Механізми припинення адвокатської діяльності на підставі втрати дієздатності наразі немає. *Інформаційне агентство Advokat post*. 20.05.2023. URL : <https://advokatpost.com/mekhanizmiv-prypynennia-advokatskoi-diiialnosti-na-pidstavi-vtraty-diiezdatnosti-narazi-nemaie/>

18. Наджафлі Е. М. Основні організаційно-функціональні принципи здійснення адвокатської діяльності (відповідно до Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"). *Юридичний бюлетень*. 2018. Випуск 8. С. 371-380. URL : http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2018/8_2018/55.pdf

19. Немиш П. Адвокатське представництво у цивільному процесі на прикладі України та європейських країн. URL : <https://unba.org.ua/publications/4648-advokats-ke-predstavnictvo-u-civil-nomu-procesi-na-prikladi-ukraini-ta-evropejskih-krain.htm>

20. Оверчук С. В. Відвід адвоката в кримінальному процесі внаслідок конфлікту інтересів. *Часопис національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*. 2018. № 1(17). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18osvvyki.pdf>

21. Остапенко Т. О. Становлення та розвиток адвокатури у радянській Україні (1919-1939рр.). *Митна справа*. 2015. №5(101). С. 8-14.

22. Пілюк С. В. Кваліфікована юридична допомога як гарантія правового захисту. *Матеріали 73-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*, 28-30 листопада 2018 року. Одеса: Фенікс, 2018. С.56-58

23. Пілюк С. В. Етичні основи адвокатської діяльності. *Матеріали 74-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко- правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова*, 27-29 листопада

2019 р. Одеса: Фенікс, 2019. С.52-54.

24. Савченко О. Досудове врегулювання господарських спорів. *Підприємництво, господарство і право. Господарське право і процес*. 2016. №6. С. 66-70. URL : <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/14.pdf>

25. Світлична Г. О. Адвокат у цивільному судочинстві: процесуальне становище, підстави та форми надання правової допомоги. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки*. 2016. Випуск 2. Т. 1. С. 99-103.

42. Святоцька В. О. Специфіка правового статусу адвоката та проблемні питання його участі в господарському процесі: аналіз українського законодавства й адвокатської практики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1(7). С. 38-42. URL : http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2015/11.pdf.

27. Святоцька В. О. Забезпечення своєчасного допуску адвоката до підзахисного як найважливіша гарантія реалізації права на правову допомогу в кримінальному процесі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2015. № 18. Т.1 С. 87-90.

28. Слива Л. М. Адвокатське самоврядування в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Цивілістична процесуальна думка*. 2015. № 1. С. 102-107. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tsprv_2015_1_26.

29. Стефанчук М. М. Тенденції розвитку функцій адвокатури в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2022. Вип. 69. С. 429-437. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/03/73.pdf>.

30. Тітко І. А. Конфлікт інтересів у кримінально-процесуальних правовідносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2014. Випуск 29. Т.2. С.201-204.

31. Турутя З. О. Огляд способів судового захисту, закріплених в адміністративному судочинстві України. Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2023 року). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна,

2023. С. 297-302. URL : <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijne-pravo-ies-v-aspekti-ievrointehratsii-ukrainy-tezy-dopovidej-mizhnarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-m-kharkiv-21-kvitnia-2023-roku-kharkiv-khnu-imeni-v-n-karazina-2023-372-s/>

32. Фляжнікова Я. В. Чи торкнулась монополія адвокатури господарського процесу? *Право і суспільство*. 2018. №5. частина 2. С. 62-67. URL : http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/5_2018/part_2/12.pdf

33. Фляжнікова Я. Адвокати в соціальних мережах. Етико-деонтологічний аспект. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2017. № 1. С. 123–127.

34. Хмелевська Н. В. Теоретичні й нормативно-прикладні основи забезпечення правничої допомоги адвокатом в Україні: монографія. Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2016. 253 с.

35. Храпенко О. О. Дотримання Правил адвокатської етики на телебаченні та в Інтернеті. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12438/Khrapenko%20Visnik%20adv.pdf?sequence>

36. Чудик Н. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 77-82. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/7624/1/%d0%a7%d1%83%d0%b4%d0%b8%d0%ba%20%d0%9d..pdf>

37. Шпак М. В. Професійне представництво адвоката у цивільному процесі: монографія. Харків, 2020. 224 с.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

<http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні

<http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду.

<http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.

<http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.

<http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”.

<http://www.icpo.centrmia.gov.ua> – сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.

Навчальне видання

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ

Електронний методичний посібник
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 081 Право

Електронне практичне видання

Укладач

Пілюк Суліко Валеріївна

Затвердж. авт. 26.06.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,9 МБ.

Оригінал-макет розроблено в авторській редакції.
Кафедра конституційного права та правосуддя
Економіко-правовий факультет
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058